

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

17. Aperitur hallucinatio cuiusdam recentioris, qui cogitationes congruas etiam naturales, illam veram gratiam Christi ad operandum staruit. Quid ab errore Pelagiano discrepet.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

faciendum lex præscripserit, perinde ac soli seruo asseribi debet, qui opus facit, quod ejus Dominus consulit, hortatur, suadet, aut jubet. Hoc enim significat Augustinus cum toties dicit, homines accepta jam lege suam utilitiam constituere eum putant, quod per eorum non aditum divinitus arbitrium lex possit impleri. Hoc significat cum in Epistola ad Aselicum dicit eos per litteram occidi, qui eum sint car-

*Lib. 3. ad
Bonif. 6. 2.*

*Epist. 200.
ad Aselicum*

*Ser. in illud:
Qui gloria-
tur in Do-
mino gloria-
tur, in Ap-
pud.*

*Lib. de gra-
tia & libero
arb. cap. 4.*

*Lib. de Spir.
& lit. 1. 2.*

Ibid. cap. 9.

*Lib. de gra-
tia Christi
cap. 13.*

nates, putant suis viribus legem spiritalem se posse complere. Hoc significat cum in sermone quodam de Iudæis in lege gloriantibus dicit: Non tenentes Deum nisi in præceptis & suis viribus se implere posse præcepta adiutorum devotarunt. Hoc significat quando illum post acceptam etiam legis cognitionem firmare carnem brachij sui dicit, qui potentiam fragilem atque invalidam, id nec adiutorium sperat à Domino, præter legem quam accepit. Hoc denique ipsi Pelagiani legis doctrinam præcones, quando ex Apostolo legis justitiam deprimente premebantur, aperte falsi sunt. Dicebant enim, ut Augustinus refert, hominem per legem instrui, quid evitare & quid appetere debeat, quo per liberum arbitrium naturaliter institutam viam demonstratam ingrediens, continentem & iuste & pie vivat. Et paulo inferius arctati replicant: Merito dixisse Apostolum, quia ex lege nemo iustificatur: ostendit enim tantummodo lex quid faciendum quid cavendum sit, ut quod illa ostenderit, voluntas impleat, ac sic homo iustificetur, non per legis imperium, sed per liberum arbitrium. Quo fit ut rectissime talem legis operationem, seu ut ipse loquitur, talem justitiam vocare soleat Imperatam non datam; nempe quia accepto imperio, ex nobis ipsis

proficiscitur. Quam ob causam eam sexcentis locis Apostolica phrasi vocat *Iustitiam nostram non Dei*; quia eam nobis non dedit Deus, quantumvis agendi scientiam revelaverit, sed nos naturalis arbitrij nostri viribus expressimus.

Quæ si vera sunt, sicut sunt verissima nullo pacto debitare sinimur, quin illa legis operatio, quam non dico consilij, suasionibus, hortationibus, sed etiam sapientia revelationibus quantumcumque sublimibus sive externis, sive internis didicerimus, si non alia profundior gratia Dei qua voluntas molliatur, accedat, fit operatio nostra non Dei, sit imperata seu manifesta, non data, sit fructus virium naturalium non gratia Dei. Cum ergo vires naturales ita peccati labe prostratae sint, ut non possint etiam cognitam jam legem sua potestate divinitus non adjuta facere, manifestum est, legem non esse gratiam qua liberum arbitrium ad faciendum legis justitiam liberetur; sed accepta cognitione manere voluntatem non minus peccatiservam, hoc est, sub concupiscentia terrenisq; desiderijs captivam, quam si nullus eam legis aut scientia radiis illustrasset. Nec enim ulla potestas est in celo aut in terra, quæ quantumcumque scientia revelatione, aut sapientia illustratione voluntatem deorsum suis cupiditatibus pronam, in celum retorquere queat, nisi solus Deus, seum istud jugum, quo per proprias libidines terrenas premitur, alterius amoris inspiratione confringat. Hoc autem non fit ipsa lege, seu qualicumque cognitione, sed gratia, hoc est, non imperio sed beneficio, non iubente vel sua-

*Epist. 200
ad Aselicum*

C A P V T X V I I

Aperitur hallucinatio cujusdam recentioris, qui cogitationes congruas etiam naturales, illam veram gratiam Christi ad operandum statuit. Quid ab errore Pelagiano discrepet.

*Vasquez 1.
2. disp. 189
cap. 16.
Et in prima
parte disp. 91
cap. 11. &
1. 2. disp. 190.
cap. 8.*

*Vasquez 1.
2. disp. 189,
aliquid ex nobis quasi ex nobis. Sed ista sententia
e. 16. n. 135.*

QVOCIRCA satis mirati non possum, quid sibi illi ex recentioribus voluerint, cui docuerunt cogitationes quasdam ordinis etiam naturalis de bene agendo, esse veram illam gratiam qua bonum opus legis fieri potest, tentationeque superari; & de qua sanctus Augustinus, Patres & Concilia locuti sunt, quando nihil operis boni fieri posse sine Christi gratia tradiderunt. Hanc gratiam vocant cogitationem congruam, quia prævidet Deus cum ea hominem opus bonum operaturum, vel tentationi non consenturum, cui cum alia cogitatione consentiret. Hoc genus gratia primum ab Augustino excogitatum voluit, & ab eo indicatum, quando toties nihil boni à nobis fieri

in omnibus suis capitibus enormiter ab Augustini mente declinat; ut potius purum somnium Authoris, quam Augustini sententia videatur. Nunquam enim Augustinus in omnibus suis operibus cogitationem congruam pro Christi gratia proprie dicta, ad bene operandum necessaria obtrusit: nunquam cogitationem congruam ad bonum opus dixit esse satis, de quibus aliis dicendum erit. Nunc tantum dico graviter Authores istos hallucinari, quando ad istam gratiam stabilendam illa loca sancti Doctoris arripunt, quibus docet, idem nihil ex nobis esse posse; quia non sumus sufficientes cogitare aliquid à nobis quasi ex nobis: itemque quia ut Ambrosius dicit: non esse in potestate cor nostrum & nostras cogitationes, & hujusmodi. Nam in illis non avertitur cogitatio bona aut sancta tanquam gratia, qua beate

benè operemur, sed tanquàm effectus gratiæ: hoc est, docet Scriptura & Patres illis locis, ne quidem habere nos posse bonam cogitationem sine gratiâ, sicut non possumus habere bonam operationem aut dilectionem Dei sine gratiâ, quæcumque tandem illa sit. Quod ex eo manifestum est, quia per hoc ostendere volunt, quousque in actionibus nostris gratiæ latitudo protendat, scilicet ad ipsas usque cogitationes, non quod ipsæ cogitationes sint illa gratiâ quam commendare voluerunt. Quod ipsum probant omnia loca quibus opinio- nem suam solcunt: ut quod Concilium Africanum ex Augustino dicit: *Divini esse numeris, tam & recte cogitamus, & pedes nostros a falsitate & invidia tenemus*: ut quod ibidem dicit: *Per naturæ vigorem nos nihil boni cogitare ut expedit posse absque illuminatione & inspiratione Spiritus sancti*: ut quod Conc. Carthag. dicit, utrumque Dei donum esse, & scire quid facere debeamus, & diligere ut faciamus: ut quod Prosper aliquoties dicit, iuxta id quod etiam sapientissimè Augustinus præformaverat, definitum ab Africanis Præsulibus fuisse: *Gratiâ Dei per Jesum Christum, non solum ad cognoscendam, sed etiam ad faciendam iustitiam per actus singulos adjuvare, ita ut sine illa nihil verè sanctag. pietatis operari possimus, dicere, agere valeamus*. Ut quod Fulgentius dicit: *Per gratiâ Christi cogitationis sanctiæ non solum recipi facultatem*. Nam his & similibus locis, quæ pro asserenda illa sua opinione asserunt, ipsa suorum verborum expressione & superficie apertissimè clamant, se cogitationem sanctam, ac dilectionem Dei, referre ad gratiâ Dei, ad donum Dei, ad illuminationem & inspirationem Dei, quo juvante bona cogitamus & facimus. Sicut igitur nemo nisi imperitè & insulsè, ipsa opera bona quæ facimus, profertè posset ex mente sic loquentium, tanquàm gratiâ Dei, cum significant esse effectus gratiæ Dei; ita nec sanctam cogitationem, utpote quàm pariter tanquàm effectum asserunt alteri gratiæ Dei. Undè quod Augustinus omnia bona refert ad sanctam cogitationem, non ideo facit quia illa est vel gratiâ Dei, vel prima gratiâ Dei, in quam actus nostri referendi sunt, sed quia est primus effectus gratiæ Dei. Nam ideo expressè dicunt, opus esse gratiâ Dei, illuminatione Dei, inspiratione Dei, munere Dei ad rectè cogitandum, sicut ad rectè operandum. Accedit quod illa recta cogitatio, ad quam non sufficimus nobis, quam per Christum Fulgentio auctore recuperamus, non est cogitatio aliqua indeliberata quæ præcedat primam bonam voluntatem, sed ipsam simul complectitur voluntatem. Quam ob causam Prosper eam ut distinctam à sermonibus & operibus recenlet, quemadmodum & Augustinus: *Nisi voluntas fuerit liberata, & ad omne bonum actionis, sermonis, cogitationis aduta: ita ut cogitare, dicere & agere, vel ut Augustinus, actio, sermo, cogitatio, omnia bona quæ Dei gratiâ possunt complectantur*. Quod fortè aliò in

loco ex professo ex ipsis fontibus tradituri sumus. Quocirca cogitatio illa bona non est ipsa gratiâ, sed opus habet gratiâ, Dei quæ inspiratione, qua fiat: Deinde quamvis disputationis causa concederetur Patres atque Concilia cogitationem sanctam agnoscere pro vera gratiâ Dei, sicut illuminationes intellectus, seu luminis celestis infusionem gratiâ Dei esse profiterentur: nusquam tamen vel Augustinus vel ullum Concilium Ecclesiæ docet, solas huiusmodi bonas cogitationes, quantumcumque congruas, vel solas illuminationes divinitus infusas esse gratiâ quæ sufficiat ut operemur bonum, vel tentationibus resistamus, nusquam hoc dicunt, nusquam scribunt: sed potius tanquàm apertum Pelagianæ pravitatis errorem ex professo damnant. Nam cum Pelagius multo liberalius, quàm recentior iste Scriptor, apertissimè concederet: *Deum nos futuræ gloriæ magnitudine & pollicitatione succendere, revelatione sapientiæ in desiderium Dei stupentem suscitare voluntatem, suadere omne quod bonum est, & ita in nobis operari velle quod bonum est, reclamare ei Augustinus, tanquàm adhuc damnatam à Carthaginensi Concilio sententiam propugnaret: Quid manes istius, nihil aliud eum dicere gratiâ, quæ Deus in nobis operatur velle quod bonum est, quam legem atque doctrinam? Quid quod disertè Pelagius agnoscerebat gratiâ & revelationem Dei, qua cordis oculos aperit, futura demonstrat, diaboli pandit insidias, multiformi & ineffabili dono gratiâ celestis illuminat? Quid quod orandum statuebat, ne nobis intelligentia veritatis, ut doctrinæ etiam divini revelatione aperiretur? Quid quod fatebatur doctrinam nobis etiam sancto Spiritu quem accepissimus etiam revelari; quid quod sensum Domini, qui est in spiritualibus virtus, neminem sine Spiritu Dei cognovisse? Quid quod tantam sapientiam donari, ut voluntatis Dei occulta mysteria nosceremus? Et tamen his & huiusmodi divini gratiæ confessionibus non contentus concludit Augustinus eis fatendum esse, quod Deus interna atque occulta mirabili ac ineffabili potestate operetur non solum veras revelationes, sed etiam bonas voluntates. Quis autem non videt huiusmodi Pelagianas gratiæ confessiones incomparabiliter luculentiores esse, quam quicquid recentior iste Scriptor excogitavit, dum pro verâ gratiâ Christi ad bonum opus necessaria, profert cogitationem aliquam per extrinsecas occasiones & causas naturales excitatam, quæ sit congrua voluntati. Nam huiusmodi revelationes veritatis ineffabili Dei potestate subministratas tales esse statuebant, quibus homo ad fidem, spem, charitatem, omniumque virtutum perfectionem adduceretur. Quod iuxta doctrinam Scriptoris istius fieri nullo pacto potest, nisi fuerint congruæ. Nam ipse statuit voluntatem sese flectere non posse ad ullum opus bonum, nisi illi congruata qua prævenitur cogitatio, idque ex natura creaturæ rationalis proficiat. Quod si Scriptori isti, tanta divinarum revelationum ubertas, quam Pelagiani celebrabant,*

lib. de gratia Christi cap. 10.
Ibid. cap. 7.
Ibid. cap. 45. & epist. 143.
Pelag. in cap. 2. 1. ad Corinthios
Ibid. in c. 1. ad Ephesios.
lib. de gratia Christi cap. 24.
Pelag. 1. 2. disp. 189. cap. 16.
1. 2. disp. 189. c. 24. & 21.

lib. de gratia Christi cap. 10.
Ibid. cap. 7.
Ibid. cap. 45. & epist. 143.
Pelag. in cap. 2. 1. ad Corinthios
Ibid. in c. 1. ad Ephesios.
lib. de gratia Christi cap. 24.
Pelag. 1. 2. disp. 189. cap. 16.
1. 2. disp. 189. c. 24. & 21.

LIBER PRIMVS

bant, minor gratia fortasse videatur quam cogitatio aliqua honesta ex naturalibus externisque causis excitata, etiam illam ne quid novi se procedisse putet, loco gratiae Pelagianum primum, & Maillienses postea protulerunt. Pelagianos Prosper in epistola ad Rufinum dicit hoc tantum de gratia confessos: *Quod*

Prosper in Epist. ad Rufinum.

quodam libero arbitrio sit magistra, seque per cohortationes, per legem, per doctrinam, per creaturam, per contemplationem, per miracula, perque terrores extrinsecus iudicio eius ostendat, quo unusquisque secundum voluntatis suae motum si quaesierit inveniat &c. Itaque gratiam esse Legem, Prophetam, Doctorem, cui circa omnes homines commune & generale sit studium, at qui voluerint credant. Qua de re & in

In Apolog. Orosii circa med. f. 645.

Apologetico Orosii de arbitrii libertate, Pelagius sic loquens introducit: Ordinem suum composita bene natura custodit, ac per hoc Deus elementarijs semel cursibus constitutis, facit inde quae facit. Quid enim est creaturae contemplatio, nisi quaedam bona cogitatio quam Deus per creaturam ita constitutam operatur? Quid est gratiam se per cohortationes, per miracula, per terrores, iudicio hominis ostendere, nisi per ordinarias, imò extraordinarias causas cogitationes bonas suscitare? Has verò sapientissime esse congruas & arbitrio temperatas, inde manifestum est, quod dicerent talibus gratijs praeventum, unumquemque secundum voluntatis suae motum, invenire posse si quaesierit. Quod & semi-Pelagiani apud Prosperum apertius dicebant, quando gratiam in eo statuiebant,

Prosper in Epist. ad Augustin.

Creatoris insinuat, ut per discretionem boni & mali, & ad cognitionem Dei, & ad observationem mandatorum eius suam possit dirigere voluntatem. Itaque Authore Prospero, discretio naturalis seu cogitatio naturalis discernendi bonum ac malum qua dirigeretur voluntas in agnoscendo Deo, & observandis mandatis eius, Pelagianis erat gratia bene operandi. Hanc autem necesse est eos agnovisse congruam, quia fatebantur re ipsa multos tali gratia adjuutos bene vixisse, seu illi gratiae suae voluntate consentisse; quod nihil aliud est, nisi cogitationes huiusmodi fuisse congruas. Imò semi-Pelagiani cursum praedicationis Evangelij per praesentiam conditionatam ita voluntatiis attemperatam fuisse censebant, ut illis praedicaretur, qui credituri sciebantur. Dicunt id

Hilarius in Epist. ad Augustin.

praesentia esse divina, inquit Hilarius, ut eo tempore & ibi in illis veritas annuntiaretur, vel annuntiaretur quando & ubi praenoscatur esse credenda. Quid est hoc aliud quam Deum apte distribuendo praedicationem juxta quod eam credendam videt, suscitare cogitationes congruas quibus consentiendo credat? Nam inde est quod alio tempore praedicationem subtrahit, quia videt juxta semi-Pelagianos esse repellendam. hoc est, videt per praesentiam conditionatam tales esse affectus voluntatis ut cogitationes, quas praedicatione suscitabit, non sint futurae congruae, quibus assentiendo credat. Qui est ipsissimus modus quo Scriptor ille suam gratiam congruae cogitationis exponit.

I. 2. diff. 289. c. 16. & 14. & 20.

Sed quid ego de congrua cogitatione naturali, quae ex creaturarum inspectione nascitur, destruenda satago cum Augustino, nec revelatio sancti Pauli, qua raptus in tertium caelum ineffabilia divinae sapientiae mysteria contemplatus est ad confessionem Christianae gratiae sufficiat? Nam ut Pelagium reselleret, qui ineffabilis gratiae caelestis illuminationes & revelationes praedicat: *Quid dicam, inquit, de revelatione sapientiae? Neque enim facile quisquam speraverit in hac vita posse pervenire ad magnitudinem revelationum Apostoli Pauli. Et utique in eo quid aliud credendum est ei revelari? nisi quod ad sapientiam pertineat? Et tamen tantum abest illa gratia sit satis Augustino, ut potius Paulo aliam adhuc gratiam ei adhibendam fuisse doceat, ne hac ipsa magnitudine revelationis intumesceret & periret: Et tamen, inquit, dicit Paulus in magnitudine revelationum mearum ne extollar datus est mihi stimulus carnis meae Angelus satana qui me colapsit. Ex quo quisque satis intelligat, nullam cogitationem quantumcumque congruam, sive naturalem sive supernaturalem, sive à creaturis excitatam exteriori, sive ab Angelis, sive ab ipso Deo mentem etiam clarissima inspectione ipsius veritatis illustrante, eo pacto veram esse gratiam illam, quam Ecclesia Christiana commendat. Nam quamcumque tandem cogitationem commendaveris, etiam si esset contemplatio clara veritatis, quemadmodum Augustinus putat Paulum in ista raptus revelatione, contemplatum esse essentiam Dei, si non accedat alia caloribus & amoris in voluntate inspiratio, nihil omnino habituri sumus aliud, nisi cognitionem veritatis, qua quid agendum sit, cavendumque discamus, hoc est, nullam omnino gratiam, nisi Pelagianam seu legem atque doctrinam: juxta illud Augustini quo omnes tergiversationes amputant: *Dei adiutorium Pelagius, multipliciter insinuat, illud dum putavit commemorando doctrinam & revelationem, & oculorum cordis apertionem & demonstrationem futurorum, & apertionem diabolicarum insidiarum, & multiformi & ineffabili dono caelestis gratiae illuminationem: ad hoc utique ut divina precepta & promissa discamus. Quibus deinde fulmen istud intorquet: HOC EST ERGO GRATIAM DEI PONERE IN LEGE ATQUE DOCTRINA. Lex enim & doctrina quocumque nomine appelletur, sive illuminatio, sive revelatio sapientiae, sive (quod omnium est minimum, & in omni lege, doctrina, hortatione, susceptione, illuminatione, sapientiae revelatione involvitur) COGITATIO, non alia ratione prodest, nisi docendo, hoc est, operationem iustitiae demonstrando, non largiendo, ostendendo, vel (quod est extremum est) imperando quid fieri debeat, congruat, debeat, non autem operando. Hoc est enim distincte officium gratiae, quae voluntatem captivam liberet, frigidam accendat, ex non volente volentem efficiat & facientem. Est quippe gratia, qua Deus incrementum subministrat occultus; qua docet**

Lib. de gratia Christi cap. 11.

lib.

lib.

lib.

lib.

lib.

lib.

lib.

lib.

lib.

lib.

lib.

